

Suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi ELY-keskuksissa

SOVA-tehtävien hoitamisen nykytilanne ja kehittämistarpeet

Tiina Jääskeläinen ja Jorma Jantunen

Suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi ELY-keskuksissa

SOVA-tehtävien hoitamisen nykytilanne ja kehittämistarpeet

Tiina Jääskeläinen ja Jorma Jantunen

Helsinki 2015

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN RAPORTTEJA 10 | 2015
Ympäristöministeriö
Luontoympäristöosasto

Taitto: Marianne Laune

Julkaisu on saatavana vain internetistä:
www.ym.fi/julkaisut

Helsinki 2015

ISBN 978-952-11-4393-9 (PDF)
ISSN 1796-170X (verkkokj.)

ESIPUHE

Laki suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (SOVA) tuli voimaan 2005. Lain tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja huomioon ottamista viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien valmistelussa ja hyväksymisessä, parantaa yleisön tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia sekä edistää kestävästä kehityksestä. Laki asettaa ELY-keskukselle tehtäviä sekä suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavana viranomaisena että alueellisena ympäristöviranomaisena.

Ympäristöministeriö tilasi selvityksen, jossa kartoitetaan ELY-keskusten SOVA-tehtävien sisältöä, tehtävien hoitamisen laatua ja yhtenäisyyttä, tehtäviin liittyvää yhteistyötä sekä tuodaan esiin hyviä käytäntöjä ja kehittämistarpeita. Selvitys on tehty Suomen ympäristökeskuksen ympäristöpolitiikkakeskuksessa. Sen ovat laatineet tutkija Tiina Jääskeläinen ja kehittämisspäällikkö Jorma Jantunen. Ympäristöministeriössä työtä on ohjannut ja valvonut neuvotteleva virkamies Lasse Tallskog.

SELVITYKSESSÄ KÄYTETTYJÄ KÄSITTEITÄ JA LYHENTEITÄ

ELY-keskus Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

ELY-keskuksista käytettävät lyhenteet	
UUD	Uudenmaan ELY-keskus
VAR	Varsinais-Suomen ELY-keskus
HAM	Hämeen ELY-keskus
PIR	Pirkanmaan ELY-keskus
KAS	Kaakkois-Suomen ELY-keskus
ESA	Etä-Savon ELY-keskus
POS	Pohjois-Savon ELY-keskus
POK	Pohjois-Karjalan ELY-keskus
KES	Keski-Suomen ELY-keskus
EPO	Etä-Pohjanmaan ELY-keskus
POP	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
KAI	Kainuun ELY-keskus
LAP	Lapin ELY-keskus

SOVA Lyhenne, jolla tarkoitetaan kaikenlaisia SOVA-lain edellyttämiä suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointeja.

SOVA-asetus Valtioneuvoston asetus viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista 19.5.2005/347.

SOVA-laki Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista 8.4.2005/200.

SOVA-tehtävät SOVA-lain ja SOVA-asetuksen asettamat tehtävät ELY-keskuksille ja muille toimijoille.

Yleinen arviointivelvollisuus SOVA-lain 3 § mukaan suunnitelman tai ohjelman ympäristövaikutukset tulee selvittää ja arvioida riittävässä määrin valmistelun kuluessa, jos suunnitelman tai ohjelman toteuttamisella saattaa olla merkittäviä ympäristövaikutuksia. Yleinen arviointivelvollisuus koskee niitä viranomaisten suunnitelmia ja ohjelmia, jotka eivät edellytä ympäristöarviointia.

Ympäristöarviointi SOVA-lain 8-11 §:n mukainen suunnitelman tai ohjelman ympäristövaikutusten arviointi ja siihen sisältyvä ympäristöselostuksen laatiminen, kuulemisten järjestäminen, ympäristöselostuksen ja kuulemisten tulosten huomioon ottaminen päätöksenteossa sekä päätöksestä tiedottaminen.

SISÄLLYS

Esipuhe	3
Selvityksessä käytettyjä käsitteitä ja lyhenteitä	5
1 Johdanto	9
1.1 Selvityksen tausta, tavoitteet ja toteutus	9
1.2 Aiemmat selvitykset SOVAsta ja aineistot SOVA:n tueksi	11
2 ELY-keskusten SOVA-tehtävät	12
3 Käytännöt SOVA-tehtävien hoitamisessa	13
3.1 SOVA-tehtävien organisointi ja resursointi	13
3.2 ELY-keskusten omien suunnitelmien ja ohjelmien SOVA:t sekä niihin liittyvä arvioinnin tarpeen harkinta	14
3.3 Muiden tahojen suunnitelmia ja ohjelmia koskevien SOVA-tehtävien käytännöt	16
3.4 Vastaajien näkemykset SOVA-tehtävien hoitamiseen liittyvistä haasteista	17
3.5 Tiedonkulku SOVA-tehtävistä ELY-keskuksissa ja siihen liittyvät haasteet	18
Vastaajien esittämiä kehittämisenäkökohtia SOVA-tehtävien hoitamiseen ..	19
4 Alueellinen yhteistyö SOVA-tehtävissä	20
4.1 ELY-keskusten ja maakuntien liittojen yhteistyö	20
4.2 Alueelliset SOVA-ryhmät yhteistyön muotona	21
Vastaajien esittämiä kehittämisenäkökohtia alueelliseen yhteistyöhön	22
5 SOVA osana suunnitelmien ja ohjelmien valmistelua	23
Vastaajien esittämiä kehittämisenäkökohtia SOVAsta osana valmistelua ..	24
6 Tuki SOVA-tehtäviin	28
Vastaajien esittämiä kehittämisenäkökohtia osaamisen lisäämiseksi	29
7 Keskeiset johtopäätökset ja kehittämissuhteet	30
Lähteet	32
Liitteet	33
Liite 1: Kysely ELY-keskusten SOVA-toiminnasta ja sen kehittämistarpeista	33
Liite 2: Kysely SOVAsta ja siihen liittyvästä yhteistyöstä	36
Kuvailulehti	37
Presentationsblad	38
Documentation page	39

1 Johdanto

1.1

Selvityksen tausta, tavoitteet ja toteutus

Laki ja asetus viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (myöhemmin SOVA-laki ja SOVA-asetus) tulivat voimaan 1.6.2005. Lainsäädännöllä saatettiin keskeisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä direktiivi tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (2001/42/EY). SOVA-lain tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja huomioon ottamista viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien valmistelussa ja hyväksymisessä, parantaa yleisön tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia sekä edistää kestävä kehitystä. SOVA-laki sisältää säännökset tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien *ympäristöarvioinnista* sekä *säännöksen yleisestä velvollisuudesta arvioida ympäristövaikutuksia* riittävällä tavalla suunnitelmien ja ohjelmien valmistelussa. Yleinen arviointivelvollisuus koskee niitä eri toimialoilla valmisteltavia valtion tai kunnallisten viranomaisten suunnitelmia ja ohjelmia, jotka eivät edellytä ympäristöarviointia.

ELY-keskusten SOVA-tehtäviä ovat erityisesti omien suunnitelmiansa ja ohjelmiansa SOVA osana muuta valmisteluprosessia sekä lausuntojen antaminen muiden tahojen ympäristöarvioinneista. ELY-keskuksella on lisäksi tärkeä rooli SOVA-lain toimeenpanon edistämässä alueellaan.

ELY-keskusten käytännöt SOVA-tehtävien hoitamisessa ovat muotoutuneet SOVA-lain voimassa olon aikana. Vuonna 2010 toteutettu ELY-keskusten perustaminen on myös osaltaan muovannut käytäntöjä. Käytännöt tehtävien hoitamisessa myös vaihtelevat jonkin verran ELY-keskusten välillä. Tehtävien hoitamisen nykytilannetta ja mahdollisia kehittämistarpeita onkin tarpeen selvittää. ELY-keskusten SOVA-tehtävien hoitamisen kannalta ajankohtaista on myös se, kuinka SOVA saadaan entistä tehokkaammin tukemaan suunnitelmien ja ohjelmien valmistelua ELY-keskusten resurssien vähetessä.

Tämän selvityksen tavoitteena on:

1. kartoittaa ELY-keskusten SOVA-tehtävien sisältöä, tehtävien hoitamisen laatua ja yhtenäisyyttä sekä tehtäviin liittyvää yhteistyötä sekä
2. tuoda esiin hyviä käytäntöjä, tunnistaa kehittämistarpeita ja esittää ehdotuksia kehittämistoimista.

Kaavojen vaikutusten arviointia osana maankäyttö- ja rakennuslain mukaista kaavoitusmenettelyä ei tarkastella tässä selvityksessä.

Selvitykseen kerättiin tietoa kahden kyselyn avulla, joiden suunnittelussa käytettiin apuna syksyllä 2013 ympäristöhallinnon YVA-SOVA -päivillä käytyä keskustelua SOVA-tehtävissä kohdatuista haasteista. Ensimmäinen kysely suunnattiin ELY-keskusten SOVA-yhteyshenkilöille, SOVA-yhteyshenkilöiden esimiehille, muille SOVA-

tehtäviä ELY-keskuksissa hoitaville sekä ELY-keskusten strategisesta kehittämisestä vastaaville. Kysely lähetettiin yhteensä 70 henkilölle ja vastausprosentti oli noin 40. Vastausten jälkeen laadittiin toinen kysely, joka suunnattiin maakuntien liittojen SOVA-tehtäviä hoitaville, alueellisten SOVA-ryhmien jäsenille sekä muille SOVA-tehtäviä työssään hoitaville. Toinen kysely lähetettiin 37 henkilölle, joista noin puolet antoi vastauksensa. Molempien kyselyjen vastaajat on esitetty alueittain taulukossa 1.

Vastaajat alueittain													
Vastaukset ELY-keskuksista													
UUD*	VAR	HAM	PIR	KAS	ESA	POS	POK	KES	EPO	POP	KAI	LAP	Yht.
4	1	4	4	1	5	1	2	2	1	1	2	1	29

Vastaukset maakuntien liitoista	
Uudenmaan liitto	2
Varsinais-Suomen liitto	1
Satakuntaliitto	1
Hämeen liitto*	2
Päijät-Hämeen liitto	2
Pirkanmaan liitto	0
Kymenlaakson liitto	1
Etelä-Savon maakuntaliitto	1
Pohjois-Savon liitto	1
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto	1
Keski-Suomen liitto	0
Etelä-Pohjanmaan liitto	0
Pohjanmaan liitto	1
Keski-Pohjanmaan liitto	0
Pohjois-Pohjanmaan liitto	1
Kainuun liitto	0
Lapin liitto	1
Yht.	15

Vastaukset muilta SOVA-tehtäviä hoitavilta			
Helsingin seudun liikenne*	Itä-suomen aluehallintovirasto	Metsäkeskus, etelä-savo	Yht.
2	1	1	4

* Sova-tehtäviä hoitavat vastasivat kyselyyn yhdessä

Taulukko 1. Vastaajat alueittain

Vastausten alustavan analyysin jälkeen toteutettiin kolme täydentävää haastattelua, joissa keskityttiin hyviin käytäntöihin, haasteisiin ja kehittämisohdotuksiin. Haastattelu toteutettiin yhden ELY-keskuksen SOVA-yhteyshenkilön, yhden maakunnan liiton SOVA-yhteyshenkilön sekä kahden Helsingin seudun liikennejärjestelmän SOVA-tehtäviä hoitavan kanssa. Molemmat kyselypohjat ja haastatteluteemat on esitetty liitteissä 1 ja 2.

Aiemmat selvitykset SOVasta ja aineistot SOVAN tueksi

SOVasta ja SOVA-lain toimeenpanoa tukemaan on tehty useampia selvityksiä. Ensimmäisessä vuonna 2005 laaditussa selvityksessä *Suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi – Yhteenveto kokemuksista Suomessa* (Hilden ym. 2004) tarkasteltiin vuosina 1995–2002 tehdyistä ympäristövaikutusten arvioinneista saatuja kokemuksia. Selvitys tuotti osaltaan tausta-aineistoa SOVA-lainsäädännön valmisteluun.

SOVA-lain toimeenpanon yhteydessä SOVAN laatuun vaikuttavia tekijöitä, laadukkaan SOVAN toteuttamista käytännössä sekä kehitysehdotuksia laadun parantamiseksi käsiteltiin ympäristöministeriön tilaamassa selvityksessä *Suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusten arvioinnin laatu* (Paldanius & Tallskog 2005a). Selvitystyön pohjalta laadittiin verkkopohjainen tukiaineisto arviointien käytännön toteutuksen tueksi. Tukiaineisto löytyy tulostusversiona (Paldanius & Tallskog 2005b). Samaa kehittämistyöhön kytkeytyi kahdeksan alueellista vuonna 2005 pidettyä SOVA-tilaisuutta, jotka järjestettiin suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinneista vastaaville aluehallinnon viranomaisille (Diskurssi 2005).

Suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusten arvioinnin laatua on tarkasteltu myös myöhemmin selvityksissä *SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi – Analyysi vuosina 2006–2007 valmistuneista arvioinneista* (Kallio 2008) sekä *SOVA-lain mukaisten ympäristöarviointien kehitys ja laatu 2008–2010* (Lehmonen & Jantunen 2013). Ympäristönäkökulma EU:n rakennerahasto-ohjelmien toteutuksessa (Kallio 2009) käsittelee puolestaan Euroopan unionin rakennerahastojen ohjelmakauden 2007–2013 kansallisten kilpailukyky- ja työllisyysohjelmien ympäristönäkökulmia. Lisäksi *ELY-keskusten ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen tehtävien järjestämism vaihtoehdot -selvityksessä* (Puomio 2013) nostetaan esille tavoitteita YVA- ja SOVA-toiminnan kehittämiseksi.

Edellä mainitut selvitykset ovat osaltaan tuottaneet käsityksen siitä, mitkä tekijät auttavat tekemään laadukkaita arviointeja, kuinka arviointi liitetään osaksi suunnitelman tai ohjelman valmistelua sekä miten laadukkaita SOVA:t ovat. Suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusten arviointi on kehittynyt lain voimassaolon aikana ja arvioinnit täyttävät pääosin SOVA-lain vaatimukset. Arvioinnit on kytketty aiempaa paremmin osaksi suunnitelmien ja ohjelmien valmistelua, mutta tässä on vielä kehittämistä arviointien vaikuttavuuden parantamiseksi. Vaihtoehtotarkastelu on edelleen usein puutteellista. Myös haitallisten vaikutusten lieventämistä on usein käsitelty riittämättömästi ja toteutuneiden vaikutusten seuranta on ollut niukkaa.

Lisäksi ympäristöministeriön järjestämällä kaksipäiväisillä SOVA-kursseilla on vuosina 2001–2005 koulutettu yhteensä noin sata hallinnonalojen arvioinneista vastaavaa, arviointeihin osallistuvaa ja konsulttia. Ympäristöhallinnon vuosittaiset YVA-SOVA-neuvottelupäivät ja muutaman vuoden välein järjestettävät SOVA-seminaarit ovat tällä hetkellä tärkeimmät säännölliset koulutustapahtumat.

2 ELY-keskusten SOVA-tehtävät

SOVA-lainsäädäntö asettaa ELY-keskukselle tehtäviä sekä suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavana viranomaisena että alueellisena ympäristöviranomaisena.

ELY-keskuksen tehtävät suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavana viranomaisena (ELY-keskuksen omat suunnitelmat ja ohjelmat):

- ELY-keskus vastaa SOVA-lain 4 ja 5 §:n mukaisten omien suunnitelmien ja ohjelmien ympäristöarvioinnista sekä 5 §:n mukaisesta omien suunnitelmien ja ohjelmien ympäristöarvioinnin tarpeen harkinnasta. Ympäristöarviointia edellyttäviä lakiin tai asetukseen perustuvia ELY-keskusten laatimia suunnitelmia tai ohjelmia ovat alueelliset jätesuunnitelmat, vesienhoitosuunnitelmat sekä tulvariskien hallintasuunnitelmat.
- ELY-keskus vastaa yleistä arviointivelvollisuutta koskevan SOVA-lain 3 § mukaisten omien suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista ja tarpeen harkinnasta.

ELY-keskuksen tehtävät alueellisena ympäristöviranomaisena (muiden viranomaisten suunnitelmat ja ohjelmat)

- Suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaava viranomainen on SOVA-lain 5 §:n mukaista ympäristöarvioinnin soveltamisharkintaa tehdessään oltava yhteydessä ainakin ELY-keskukseen (SOVA-asetus 3 §).
- Suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavan on kuultava ympäristöselostuksessa annettavien tietojen laajuudesta ja yksityiskohtaisuudesta ainakin ELY-keskusta. Viranomaisten kuuleminen voidaan toteuttaa myös viranomaisten välisessä neuvottelussa (SOVA-asetus 5 §).
- Suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavan viranomaisen on pyydettävä lausunto suunnitelma- tai ohjelmaluonnoksesta ja ympäristöselostuksesta muun muassa ELY-keskukselta (SOVA-asetus 6 §).

ELY-keskuksella on lisäksi tärkeä rooli SOVA-lain toimeenpanon edistämisessä alueellaan. Tämä tarkoittaa esimerkiksi SOVAa koskevaa muiden viranomaisten neuvontaa ja asiantuntija-apua sekä viranomaisten välisen yhteistyön järjestämistä ja siihen osallistumista.

SOVA-lainsäädännön alueelliselle ympäristöviranomaiselle asettamat tehtävät kuuluvat ELY-keskuksista annetun lain (897/2009) sekä valtioneuvoston asetuksen ELY-keskuksista (1144/2013) mukaan ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle (jatkossa Y-vastuualue). Tämä tarkoittaa sitä, että SOVA-lainsäädännön alueelliselle ympäristöviranomaiselle asettamat tehtävät kuuluvat Y-vastuualueelle sekä muiden viranomaisten valmistelemissa suunnitelmissa ja ohjelmissa että ELY-keskuksen itse valmistelemissa suunnitelmissa ja ohjelmissa. SOVA-lain suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavalle taholle asettamat tehtävät kuuluvat aina sitä valmistelevalle vastuualueelle.

3 Käytännöt SOVA-tehtävien hoitamisessa

3.1

SOVA-tehtävien organisointi ja resursointi

ELY-keskuksen organisaatioista riippuen SOVA-lain mukaiset tehtävät on Y-vastuualueilla sijoitettu joko ympäristövaikutukset-, ympäristönsuojelu-, luonnonsuojelu-, (luonto- ja) ympäristövastuu-, yhdyskunnat ja luonnonvarat- tai alueiden käyttö-yksiköihin. SOVA- tehtävät on pääsääntöisesti todettu henkilöiden tehtäväkuvissa. Esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa SOVA-tehtävät on työjärjestyksessä kohdennettu sekä yksikölle että YVA-ryhmälle, minkä lisäksi ne on mainittu myös SOVA-yhteyshenkilön tehtäväkuvassa.

Kaikki ELY-keskukset ovat nimenneet SOVA-yhteyshenkilön, jonka tehtävänä on SOVA-tehtävien yleinen koordinointi ja organisointi. **SOVA-yhteyshenkilön tehtäviin voi kuulua esimerkiksi seuraavia tehtäviä:**

- Arvioinnin tarpeen harkinta ELY-keskuksen Y-vastuualueen omissa suunnitelmissa ja ohjelmissa sekä muiden vastuualueiden neuvonta niiden harkitessa tarvetta arvioinnille valmistelemissaan suunnitelmissa ja ohjelmissa.
- Kannanotto arvioinnin tarpeen harkintaan muiden valmistelemissa suunnitelmissa ja ohjelmissa.
- Kannanotot ympäristöselostuksessa annettavista tiedoista.
- Yleisen arviointivelvollisuuden mukaisten arviointien kommentointi kirjallisesti tai suullisesti.
- ELY-keskuksen muiden asiantuntijoiden tukeminen SOVA:n laatimisessa.
- Viestintä meneillään olevista ympäristöarvioinneista.
- Yhteydenpito ELY-keskuksen ulkopuolisiin tahoihin SOVA-tehtävissä.
- Mahdollisen alueellisen SOVA-verkoston työhön osallistuminen ja verkoston työn koordinointi.
- Ympäristöarvioinneista annettavien lausuntojen esittely yksikön, vastuualueen tai ELY-keskuksen johdolle.

Käytännössä SOVA-yhteyshenkilön tehtävät vaihtelevat ELY-keskusten välillä etenkin sen osalta, kuinka paljon ELY-keskuksen muut työntekijät osallistuvat SOVA-tehtävien hoitoon. SOVA-tehtävät muodostavat SOVA-yhteyshenkilöinä toimivien henkilöiden työtehtävistä kaikissa ELY-keskuksissa vain pienen osan.

Suurimmassa osassa ELY-keskuksista ei käytetä juurikaan henkilöresursseja SOVA-tehtävien hoitamiseen ELY-keskuksissa käytössä olevan työajankirjausjärjestelmän (Puomio 2013) tai tähän selvitykseen saatujen kyselyvastausten perusteella. Kyselyn vastausten perusteella Etelä-Savon ELY-keskus käyttää SOVA-tehtävien hoitamiseen eniten henkilöresursseja, noin 0,1-0,2 henkilötyövuotta. Osassa ELY-keskuksista resurssien jako sovitaan tapauskohtaisesti SOVA-tehtävien epäsäännöllisyyden vuoksi. SOVA-tehtäviin käytettyjen resurssien perusteella näyttäisi siltä, että suunnitelman

tai ohjelman ympäristöarvioinnista vastaavat kirjaavat ympäristöarviointiin käytettyä työaika substanssitehtävillä ja SOVA-tehtäväkoodille kirjaa lähinnä SOVA-yhteyshenkilö.

Useimmissa ELY-keskuksissa SOVA-yhteyshenkilö on sijoitettu yksikköön, jossa hoidetaan YVA-lain ELY-keskuksille asettamia tehtäviä ja useimpien SOVA-yhteyshenkilöiden pääasialliset työtehtävät liittyvät niihin. Tästä poiketen Pohjois-Savon ja Hämeen ELY-keskuksissa SOVA-yhteyshenkilöt on sijoitettu johdon ja yhteisten tehtävien alaisuuteen. Lapin ELY-keskuksen SOVA-yhteyshenkilön pääasialliset työtehtävät liittyvät kaavoitukseen. SOVA-lain mukaisten ELY-keskuksille alueellisenä ympäristöviranomaisena kuuluvien tehtävien sijoitus ELY-keskusten organisaatioissa on kirjattu tarkemmin taulukkoon 2.

Taulukko 2. SOVA-lain mukaisten ELY-keskuksille alueellisenä ympäristöviranomaisena kuuluvien tehtävien sijoitus ELY-keskusten organisaatioissa marraskuussa 2013.

ELY-KESKUS	Vastuualue	Yksikkö
1	UUD	Ympäristö ja luonnonvarat
		Ympäristövaikutukset
2	VAR	Ympäristö ja luonnonvarat
		Ympäristönsuojelu
3	HAM	Johdo ja yhteiset tehtävät
		Johdon tuki -yksikkö
4	PIR	Ympäristö ja luonnonvarat
		Ympäristövaikutukset
5	KAS	Ympäristö ja luonnonvarat
		Yhdyskunnat ja luonnonvarat
6	ESA	Ympäristö ja luonnonvarat
		SOVA-yhteyshenkilö sijoitettuna strategia ja aluekehitysyksikköön, mutta hänelle kuuluvat SOVA-tehtävät ovat Y-vastuualueella
7	POS	Ympäristö ja luonnonvarat
		SOVA-yhteyshenkilö sijoittunut yhteiset tehtävät -vastuualueen strategia-yksikköön, mutta hänelle kuuluvat SOVA-tehtävät ovat ympäristövastuuyksikössä
8	POK	Ympäristö ja luonnonvarat
		Ympäristönsuojelu
9	KES	Ympäristö ja luonnonvarat
		Ympäristönsuojelu
10	EPO	Ympäristö ja luonnonvarat
		Ympäristönsuojelu: SOVA-yhteyshenkilö on sijoitettu Vaasan toimipisteeseen
11	POP	Ympäristö ja luonnonvarat
		Luonnonsuojelu
12	KAI	Ympäristö ja luonnonvarat
		Luonto- ja ympäristövastuu
13	LAP	Ympäristö ja luonnonvarat
		Alueiden käyttö

3.2

ELY-keskusten omien suunnitelmien ja ohjelmien SOVA:t sekä niihin liittyvä arvioinnin tarpeen harkinta

ELY-keskuksen omien suunnitelmien ja ohjelmien ympäristöarviointien tai yleisen arviointivelvollisuuden mukaisten arviointien tekemiseen löytyy ELY-keskuksista kyselyn perusteella lähinnä neljä erilaista käytäntöä. Seitsemässä ELY-keskuksessa suunnitelman tai ohjelman laatimisesta vastaavat henkilöt vastaavat myös SOVA:n tekemisestä. Valmistelusta vastaava joko tekee SOVA:n itse, vastaa sen laatimisesta yhteistyönä valmisteluryhmässä tai sen teettämisestä esimerkiksi konsultilla. SOVA-yhteyshenkilön roolina on tällöin yleensä kommentoida arviointia. Joissakin ELY-keskuksissa SOVA-yhteyshenkilö on mukana laajempien suunnitelmien tai ohjelmien ohjausryhmässä, valmisteluryhmässä tai teemaryhmässä.

Kolmessa ELY-keskuksessa vastuunjako sovitaan tapauskohtaisesti. Tapauskohtaisen sopimisen syiksi mainittiin suuri vaihtelu valmisteilla olevien suunnitelmien ja ohjelmien välillä sekä tehtävien epäsäännöllisyys. Esimerkiksi Uudenmaan ELY-keskuksessa työnjako SOVAsta sovitaan tapauskohtaisesti ja keskeisten suunnitelmien ja ohjelmien tueksi perustetaan suunnitelma- tai ohjelmakohtainen SOVA-ryhmä, joka on aktiivisesti yhteydessä muihin valmisteluryhmiin.

Yhdessä ELY-keskuksessa SOVA-yhteyshenkilö on aiemmin ollut vastuussa myös SOVA:n laatimisesta, mutta henkilövaihdoksen ja SOVA-tehtävien vastuuyksikön muutoksen jälkeen uutta käytäntöä ei ollut vielä kyselyn aikaan muodostettu. Lisäksi yhdessä ELY-keskuksessa SOVA-tehtäviin ei ole selviä käytäntöjä ja hajanainen rakenne vaikeuttaa SOVA-tehtävien organisointia ELY-keskuksen alueella.

ELY-keskuksen omien suunnitelmien ja ohjelmien SOVA:n tarpeen harkinta kuuluu ELY-keskuksesta riippuen joko suunnitelman tai ohjelman valmistelusta vastaavalle tai SOVA-yhteyshenkilölle. Monissa ELY-keskuksissa suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaava harkitsee tarpeen arvioinnille ja on tarvittaessa yhteydessä SOVA-yhteyshenkilöön.

ELY-keskuskohtaista tietoa ELY-keskusten omien suunnitelmien ja ohjelmien SOVAan liittyvistä työtavoista on koottu taulukkoon 3.

Taulukko 3. ELY-keskusten omien suunnitelmien ja ohjelmien SOVAan liittyviä käytäntöjä.

ELY-KESKUS	Käytäntö
1 UUD	SOVA on suunnitelman tai ohjelman laatijan vastuulla. SOVA-tehtäviä koordinoivat yksikönpäällikkö tai YVA-koordinaattori ja vastuunjako katsotaan tapauskohtaisesti. SOVA-tehtävien vastuunjako käsitellään YVA-tiimissä. Keskeisten suunnitelmien laadinnassa on perustettu oma SOVA-ryhmä, joka on ollut aktiivisesti yhteydessä muihin valmisteluryhmiin.
2 VAR	SOVA on suunnitelman tai ohjelman laatijan vastuulla. SOVA-yhteyshenkilö neuvoo ja auttaa tarpeen mukaan.
3 HAM	SOVA-tehtävät ovat kuuluneet aiemmin lähinnä SOVA-yhteyshenkilön vastuulle. Muutosten jälkeen uutta käytäntöä ei vielä ole muodostunut.
4 PIR	SOVA on suunnitelman tai ohjelman laatijan vastuulla. SOVA-yhteyshenkilö neuvoo ja auttaa tarpeen mukaan.
5 KAS	SOVA on suunnitelman tai ohjelman laatijan vastuulla. SOVA-yhteyshenkilö neuvoo ja auttaa tarpeen mukaan.
6 ESA	SOVA on suunnitelman tai ohjelman laatijan vastuulla. SOVA-yhteyshenkilö neuvoo ja auttaa tarpeen mukaan.
7 POS	SOVA-tehtävistä sovitaan ELY-keskuksen johtoryhmässä tapauskohtaisesti ja arviointi tehdään yhdessä suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavien kanssa.
8 POK	SOVA on suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavan vastuulla ja sitä kommentoi maakunnallinen SOVA-ryhmä sekä ELY-keskuksen johtoryhmä.
9 KES	SOVA-tehtävät käsitellään ELY-keskuksen johtoryhmässä. Eri yksiköt hoitavat melko itsenäisesti SOVA-tehtäviä.
10 EPO	SOVA-tehtävät eivät ole jäsentyneet, koska ELY-keskuksen eri vastualueet sijaitsevat hajallaan. Tämä vaikeuttaa vastuualueiden välistä yhteistyötä SOVA-tehtävissä.
11 POP	SOVA on suunnitelman tai ohjelman laatijan vastuulla ja SOVA-yhteyshenkilö kommentoi sitä. Suuremmissa suunnitelmissa ja ohjelmissa SOVA-yhteyshenkilö voi olla mukana valmistelevan ryhmän/ohjausryhmän työssä.
12 KAI	SOVA on suunnitelman tai ohjelman laatijan vastuulla. SOVA-tehtävistä sovitaan ELY-keskuksen YVA-SOVA -ryhmässä.
13 LAP	SOVA on suunnitelman tai ohjelman laatijan vastuulla.

Muiden tahojen suunnitelmia ja ohjelmia koskevien SOVA-tehtävien käytännöt

Käytännöt ELY-keskusten SOVA-tehtävissä muiden tahojen suunnitelmissa ja ohjelmissa vaihtelevat jonkin verran ELY-keskusten välillä. Ympäristöministeriön ohjeistuksen mukaan ELY-keskuksen antama SOVA-lain mukainen lausunto voi olla joko oma Y-vastuualueella valmisteltu ja hyväksytty lausunto. Toinen vaihtoehto on lisätä SOVA-lausunto erillisenä osiona ELY-keskuksen suunnitelmasta tai ohjelmasta laadittavaan lausuntoon. Tällöin erillisen SOVA-lausunnon osion laatii ja hyväksyy Y-vastuualue.

Suurimmassa osassa ELY-keskuksista lausunnot hoidetaan siten, että SOVA-yhteyshenkilö laatii lausunnon, kokoaa SOVAsta annettavaan lausuntoon ELY-keskuksen sisältä kommentit sekä esittelee lausunnon Y-vastuualueen johtajalle. Joidenkin ELY-keskusten käytännöt poikkeavat edellä mainitusta. Yhdessä ELY-keskuksessa laaditaan ELY-keskuksen yhteinen lausunto sekä suunnitelmasta ja ohjelmasta että ympäristöselostuksesta. Tehtävänjakoon ja vastuisiin liittyy kyseisessä ELY-keskuksessa epäselvyyksiä. Yhdessä ELY-keskuksessa substanssiasiantuntijat laativat lausunnon sekä suunnitelmasta tai ohjelmasta että sen ympäristöselostuksesta ja keräävät niihin eri vastuualueiden kommentit. SOVA-yhteyshenkilö siis kommentoi molempia lausuntoja. Kyseisissä vastauksissa ei käy täysin ilmi, millä ELY-keskuksen hallinnontasolla lausunto tuolloin ratkaistaan. Yhdessä ELY-keskuksessa lausunto selostuksesta kuuluisi SOVA-yhteyshenkilölle, mutta lausuntopyyntö ei aina saavuta yhteyshenkilöä. Joskus vastuunjako puolestaan sovitaan tapauskohtaisesti.

Tämän selvityksen aineistossa ei tullut esille, kuinka ELY-keskuksissa hoidetaan kannanotto arvioinnin tarpeen harkintaan tai yleisen arviointivelvollisuuden mukaisen arviointien kommentointi muiden valmistelemisissa suunnitelmissa ja ohjelmissa. Vastauksissa nousi kuitenkin esille, että joissakin tapauksissa tieto valmisteltavasta suunnitelmasta tai ohjelmasta ja tieto lausuttavaksi tulleesta ympäristöselostuksesta ei ole saavuttanut SOVA-yhteyshenkilöä.

Lausuntoa antaessaan tai arviointia kommentoidessaan vastaajat sanoivat kiinnittävänsä ensi sijassa huomiota siihen, onko selostuksessa käsitelty olennaiset ympäristövaikutukset.

Käytännöt lausuttaessa muiden tahojen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristöarvioinnista on tarkemmin eritelty taulukossa 4.

Taulukko 4. Muiden tahojen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristöarvioinnista lausuminen ELY-keskuksissa.

ELY-KESKUS		Käytäntö
1	UUD	Käytäntö ei käy vastauksista täysin ilmi. Ilmeisesti sovitaan tapauskohtaisesti.
2	VAR	SOVA-yhteyshenkilö laatii lausunnon, pyytää siihen kommentit ELY-keskuksen sisältä ja esittelee lausunnon Y-vastuualueen johtajalle.
3	HAM	Johdon tuki-yksikköön sijoitettu SOVA-yhteyshenkilö laatii lausunnon, pyytää kommentit ELY-keskuksen sisältä ja esittelee Y-vastuualueen johtajalle.
4	PIR	SOVA-yhteyshenkilö laatii lausunnon ympäristöselostuksesta, pyytää kommentit ELY-keskuksen sisältä ja esittelee Y-vastuualueen johtajalle.
5	KAS	SOVA-yhteyshenkilö laatii ja esittelee lausunnon suunnitelma- tai ohjelma-luonnoksesta sekä ympäristöarvioinnista.
6	ESA	SOVA-yhteyshenkilö laatii lausunnon, pyytää siihen kommentit ELY-keskuksen sisältä ja esittelee lausunnot ylijohtajalle.
7	POS	Usein laaditaan ELY-keskuksen yhteinen lausunto suunnitelmasta ja ohjelmasta sekä ympäristöselostuksesta. Vastuusiin liittyy epäselvyyksiä.
8	POK	Käytäntö ei käy ilmi kyselyn vastauksista.
9	KES	Substanssiasiantuntijat laativat lausunnon suunnitelma- ja ohjelmasta sekä ympäristöselostuksesta ja keräävät niihin eri vastuualueiden kommentit. SOVA-yhteyshenkilö kommentoi molempia lausuntoja.
10	EPO	Lausunto ympäristöselostuksesta kuuluisi SOVA-yhteyshenkilölle, mutta lausuntopyyntö ei aina saavuta yhteyshenkilöä. Lausuntopyynnot menevät useimmiten Seinäjoen toimipisteeseen, jossa ne kirjataan ohjelmaan, johon Y-vastuualueelta ei pääse.
11	POP	SOVA-yhteyshenkilö laatii lausunnon ympäristöselostuksesta, joka käsitellään myös ELY-keskuksen YVA-ryhmässä.
12	KAI	SOVA-yhteyshenkilö laatii lausunnon.
13	LAP	SOVA-yhteyshenkilö laatii lausunnon ympäristöselostuksesta ja pyytää siihen kommentit ELY-keskuksesta.

3.4

Vastaajien näkemykset SOVA-tehtävien hoitamiseen liittyvistä haasteista

Keskeisimmäksi haasteeksi vastaajat nostivat SOVA-tehtävien hoitamiseen osoitettujen resurssien puutteen. Useimmat vastaajat myös nostivat esille, että SOVA-yhteyshenkilöille määrättyjen muiden tehtävien suuren määrän vuoksi SOVA-tehtävät jäävät toissijaisiksi, yleensä kiireellisempien YVA-tehtävien varjoon. ELY-keskusten työntekijät joutuvat usein priorisoimaan muita tehtäviä. Haastetta kuvastaa seuraava vastaus:

”Tosiasia on, että SOVA-tehtäviä hoidetaan lukuisten muiden tehtävien ohessa, jolloin kulloinkin arvioitavana oleviin suunnitelmiin ja ohjelmiin ei useinkaan ehdi perehtyä niin hyvin kuin sovaus edellyttäisi.”

Useimmat kyselyyn vastanneet nostivat myös esille, että SOVA-tehtävien epäsäännöllisyys ja vaihtelevuus vaikeuttavat täsmällistä ja etukäteen sovittua resursointia sekä ennalta määriteltä vä vastuun jakoa. Yksi vastaaja kuitenkin katsoi, että nykyiset resurssit ovat riittävät. Osa vastaajista oli puolestaan sitä mieltä, että vastuunjako on selvä, mutta resurssit liian vähäiset. Koska SOVA-tehtävät ovat epäsäännöllisiä, mutta valmisteille tulevat suunnitelmat ja ohjelmat ovat usein hyvin tiedossa, ajankohtaisista SOVA-tehtävistä ja niiden resursoinnista sopiminen johtoryhmätasolla vaikuttaisi toimivalta käytännöltä.

Haasteeksi nostettiin myös se, että tieto SOVA-tehtävien sisällöstä on edelleen lähinnä SOVA-yhteyshenkilöillä. Osa vastaajista esimerkiksi nosti esille, että Y-vastuualueelta tuleva ohjaus voidaan kokea kiusalliseksi muilla vastuualueilla.

Organisaatiomuutokset ovat vaikuttaneet SOVA-tehtävien sujuvuuteen siten, että aluehallinnon organisaatiomuutoksen jälkeen toimintatapoja ei ole kaikissa ELY-keskuksissa saatu muodostettua sujuviksi käytännöiksi. Vastauksissa nostettiin myös esille, että SOVA-yhteyshenkilön tehtävät olisi hyvä olla henkilöllä, jolla on kykyä toimia yhteistyössä Y-vastuualueella ja koko ELY-keskuksessa läpi yksikkörajojen sekä alueellisten yhteistyökumppaneiden kanssa.

Myös lausumisessa suurimmaksi haasteeksi nostettiin ajallisten resurssien puute osallistua ympäristöarviointeihin tai perehtyä valmisteilla oleviin prosesseihin. Haasteeksi nostettiin etenkin lausunnon suhde suunnitelmaan tai ohjelmaan. Suurimmas- sa osassa ELY-keskuksia SOVA-yhteyshenkilön resurssit riittävät vain SOVAsta lausumiseen, jolloin lausunnon antaja ei ehdi perehtymään perusteellisesti valmisteilla olevaan suunnitelmaan tai ohjelmaan. Menettelyllä, jossa lausutaan osallistumatta valmisteluun tai perehtymättä suunnitelmaan tai ohjelmaan, pystytään antamaan yleisarvio ympäristöarvioinnin onnistumisesta, mutta syvällisempään suunnitelman tai ohjelman tarkasteluun tai strategisempaan ohjaukseen resurssit eivät ole riittäviä. Tästä syystä lausunnon vaikuttavuus voi jäädä pieneksi. Haasteeksi mainittiin myös suunnitelmia tai ohjelmia valmistelevien tahojen tiedonpuute SOVA-laista ja SOVAN tavoitteesta.

Yksi vastaaja nosti esille tarpeen resurssien säästämiseksi keskittää valtakunnallisia suunnitelmista ja ohjelmista lausumista.

3.5

Tiedonkulku SOVA-tehtävistä ELY-keskuksissa ja siihen liittyvät haasteet

ELY-keskusten valmistelemien suunnitelmien ja ohjelmien SOVAsta viestitään ELY-keskuksissa suoraan substanssiasiantuntijoiden ja SOVA-yhteyshenkilöiden välisesti tai YVA-tiimien kautta. Vastuu tiedotuksesta on suunnitelmaa tai ohjelmaa laativalla asiantuntijalla.

Tiedon muiden tahojen valmistelemista suunnitelmista tai ohjelmista tulisi saavuttaa myös SOVA-yhteyshenkilö, jotta hän voi ottaa kantaa arvioinnin tarpeeseen ja neuvoa arvioinnin tekemisessä. Joissakin ELY-keskuksissa tieto lausuttavaksi saapuneista ympäristöarvioinneista kulkee asiantuntijoiden ja SOVA-yhteyshenkilöiden välillä hyvin ja siihen on olemassa toimivat mallit. Riittäväksi ajaksi varsinaisen lausunnon antamiselle mainittiin noin kuukausi. Ympäristöselostuksen saapuessa ELY-keskukseen lausuntovaiheessa, SOVA-yhteyshenkilö, tai joissakin tapauksissa suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaava, pyytää ohjelman tai suunnitelman sisällöstä riippuen eri yksiköiltä ja vastuualueilta kommentit ympäristöselostuksesta laadittuun lausuntoon.

Useat vastaajat kuitenkin nostivat esille, ettei tieto välity riittävän hyvin vastuualueiden välillä. Syynä tähän voi olla esimerkiksi henkilöiden tai tehtävävastuiden muuttuminen.

Vastaajat nostivat muun muassa esille, että muille vastuualueille saapuneet lausuntopyynnöt muiden tahojen suunnitelmista ja ohjelmista saatetaan kirjata järjestelmään, johon Y-vastuualueella ei ole käyttöoikeuksia. Useissa vastauksissa nostettiin myös esille, että suunnitelmasta tai ohjelmasta ja sen ympäristöselostuksesta saapunut lausuntopyyntö voi jäädä vain suunnitelmasta tai ohjelmasta lausuntoa laativien asiantuntijoiden tietoon ilman, että Y-vastuualuetta tai SOVA-yhteyshenkilöä tiedo-

tettaisiin tarpeesta kirjoittaa lausunto ympäristöselostuksesta. Tiedonkulun puutteita kuvastaa hyvin alla oleva vastaus:

”ELY:n toiminta on laajaa ja tieto meneillään olevista suunnitelmista ei aina tule SOVA yhteyshenkilön tietoon, jotta voisi antaa neuvoja ja opastusta SOVA:n liittyen. Jos aloite SOVA-lain mukaisista velvoitteista tulee yllättäen SOVA yhteyshenkilöltä kesken ohjelmatyötä se nähdään usein työtä hidastavana ja hankaloittavana, onko pakko?”

ELY-keskusten kirjaamoilla ja eri vastuualueiden välisen yhteistyön toimivuudella on SOVA-tehtävien hoitamiselle suuri merkitys. Vaikka valmisteluvastuu myös SOVAsta on suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavalla, SOVA-yhteyshenkilön olisi hyvä olla tietoinen valmisteilla olevista suunnitelmista ja ohjelmista sekä niiden aikatauluista. Tällöin SOVA-yhteyshenkilö on paremmin selvillä suunnitelman tai ohjelman sisällystystä, hän pystyy neuvomaan kohdennetusti SOVA:n laatimisessa ja osaa varata aikaa myös lausunnon antamiseen.

Ympäristöministeriön viestiminen meneillään olevista valmisteluprosesseista ja niihin sisältyvistä ympäristöarvioinneista koettiin tärkeäksi vastanneiden SOVA-yhteyshenkilöiden keskuudessa.

Hyvä käytäntö: ELY-keskusten YVA-SOVA-ryhmät

Uudenmaan ELY-keskuksessa ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa toimivat YVA-ryhmät, johon osallistuu kaikkien vastuualueiden edustajia sekä YVA- ja SOVA-tehtäviin osallistuvia asiantuntijoita. YVA-ryhmissä käydään läpi myös ajankohtaiset SOVA-asiat.

Vastaajien esittämiä kehittämiskohtia SOVA-tehtävien hoitamiseen

- SOVA-tehtävät tulee mainita ELY-keskusten työjärjestyksissä riittävän tarkoin ja ajankohtaiset SOVA-tehtävät sekä niiden työnjako tulee sopia johtotasolla.
- SOVAa kehitetään yhdessä YVA-toiminnan kehittämisen kanssa.
- SOVA-yhteyshenkilölle tulee nimetä varahenkilö.
- SOVA-yhteyshenkilöille tulee varata riittävästi työaikaa tehtävien hoitamiseen.
- SOVA-tehtävistä laaditaan toimintamalli selkiyttämään SOVA-tehtävien hoitoa.
- ELY-keskusten yhteistyötä voisi kehittää lausuttaessa valtakunnallisista suunnitelmista ja ohjelmista.
- SOVAan liittyvää tiedonkulkua selkiytettävä ELY-keskusten sisällä.
- Suunnitelmia ja ohjelmia sekä niiden ympäristöarviointeja koskevat lausuntopyyntö kirjataan yhteiseen asianhallintajärjestelmään, johon kaikilla vastuualueilla on pääsy.
- Käsitellään SOVA-asiat ELY-keskusten sisäisissä ryhmissä vaihtoehtoisesti esimerkiksi seuraavasti:
 1. Perustetaan yhdistetty YVA-SOVA -ryhmä, jossa käsitellään YVA-asioiden lisäksi myös SOVA-asioita. Koska YVA-ryhmät ovat tyyppillisiä ELY-keskuksissa, tämä tarkoittaa käytännössä SOVA-asioiden lisäämistä YVA-ryhmien asialistalle.
 2. Perustetaan ELY-keskuksen SOVA-ryhmä, joka käsittelee SOVA-asioita.
- Tiivistetään yhteistyötä yksiköiden ja vastuualueiden välillä SOVA-tehtävien hoitamisessa. Ajankohtaisia SOVA-asioita olisi hyvä käsitellä vastuualueiden ja ELY-keskusten johtoryhmissä.
- Tehdään YVA-hankesivujen kaltainen sähköinen verkkosivusto suunnitelmista ja ohjelmista ja niiden ympäristöarvioinneista.

4 Alueellinen yhteistyö SOVA-tehtävissä

4.1

ELY-keskusten ja maakuntien liittojen yhteistyö

ELY-keskukset ja maakuntien liitot tekevät tiivistä yhteistyötä SOVA-tehtävissä ja lähes kaikki vastaajat olivat tyytyväisiä yhteistyöhön. ELY-keskusten tavoin myös maakuntien liitoissa toimivat SOVA-yhteyshenkilöt, joiden työajasta osa on osoitettu liitoille kuuluvien SOVA-tehtävien koordinointiin. Maakuntien liittojen SOVA-yhteyshenkilön pääasialliset tehtävät liittyvät usein muihin ympäristöasiantuntija-tehtäviin. Osassa maakuntien liitoista suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavat ovat vastuussa myös SOVAsta SOVA-yhteyshenkilön osallistuessa prosessiin. Vain yhden maakunnan liiton vastaajan mukaan liiton SOVA-yhteyshenkilö hoitaa kaikki SOVAan liittyvät tehtävät liitossa. ELY-keskuksen ja maakunnan liiton välinen yhteistyö, siihen osallistuvat asiantuntijat sekä molempien tahojen SOVA-yhteyshenkilöiden roolit esimerkiksi maakuntaohjelmien valmistelussa sovitaan monissa maakunnissa suunnitelma- tai ohjelmakohtaisesti.

Maakuntien liitot kuvasivat, että SOVA:n laatimiseen on maakuntaohjelmien valmistelun myötä syntynyt sujuvia toimintamalleja. Haasteeksi ELY-keskusten tavoin mainittiin SOVAan käytettävissä olevien resurssien puute sekä SOVA-tehtävien jääminen muiden työtehtävien varjoon. Maakuntien liitot katsoivat yhteistyön ELY-keskuksen kanssa sujuvan muun muassa erinomaisesti, hyvin, rutiininomaisesti tai ryhmien ja verkostojen avulla. Joissakin vastauksissa nostettiin esille ELY-keskusten resurssipula ja vastuun kuvattiin jäävän liikaa maakuntien liitoille. ELY-keskuksille esitetyissä toiveissa mainittiin esimerkiksi tiedonkulun parantaminen ELY-keskuksen ja maakunnan liiton välillä sekä vahvempi tuki SOVA:n laatimisen aikana. Maakuntien liittojen ELY-keskuksille esitetyt toiveet on koottu alla olevaan laatikkoon.

Alueelliset SOVA-ryhmät yhteistyön muotona

Alueelliset SOVA-ryhmät ovat yleistyneet monissa maakunnissa joko pysyvinä tai määräaikaikaisesti maakunnallisesti merkittävien suunnitelmien ja ohjelmien valmistelun aikana toimivina ryhminä. Yhteensä seitsemän ELY-keskuksen alueella toimii alueellisia SOVA-ryhmiä, jotka kokoontuvat säännöllisesti suunnitelmien ja ohjelmien valmistelun aikana. SOVA-ryhmiin osallistuvat ELY-keskuksen SOVA-yhteyshenkilö sekä maakunnan liiton SOVA-tehtäviä hoitavia henkilöitä. Lisäksi SOVA-ryhmiin osallistuu alueista riippuen myös esimerkiksi ELY-keskusten strategiayksikön edustaja, rakennerahasto-ohjelmien asiantuntija sekä aluehallintoviraston edustaja, metsäkeskuksen edustaja, yliopiston arviointitutkijoita sekä Pohjois-Pohjanmaalla myös luonnonsuojelujärjestön piiritason edustajia. SOVA-ryhmät osallistuvat asiantuntija-ryhminä vaikutusten arviointien laatimiseen ja kommentointiin.

Maakunnalliset SOVA-ryhmät ovat neljällä alueella pysyviä ryhmiä, joita vetävät joko maakuntien liitot tai ELY-keskusten SOVA-yhteyshenkilöt. Pysyvissä SOVA-ryhmissä käsitellään kaikkien maakuntaa koskevien ajankohtaisten suunnitelmien ja ohjelmien SOVA-asioita. Neljän maakunnan alueella SOVA-ryhmiä oli koottu maakuntaohjelmien SOVA:n laatimisen ajaksi. Hämeen sekä Keski-Suomen alueella toimivat maakuntien liittojen vetämät YVA-ryhmät, joissa käsitellään myös SOVA-asioita. Alueellisista SOVA-ryhmistä on koottu lisätietoa taulukkoon 5.

Taulukko 5. Alueelliset SOVA-ryhmät.

ELY-KESKUS	Alueellinen SOVA-ryhmä
1 UUD	Uusimaa-ohjelman valmistelun aikana toimi liiton ja ELY-keskuksen yhteinen SOVA-ryhmä.
2 VAR	Ei ole SOVA-ryhmää, mutta esim. maakuntaliittojen ohjelmien valmisteluryhmissä on ELY-keskuksen edustaja.
3 HAM	Maakunnallisessa YVA-ryhmässä käsitellään myös ympäristöarvioinnit.
4 PIR	-
5 KAS	Etelä-Karjalan maakuntaohjelman valmisteluun koottiin SOVA-ryhmä, jonka työhön osallistui ELY-keskuksen SOVA-yhteyshenkilö ja toinen asiantuntija.
6 ESA	ELY-keskuksen SOVA-yhteyshenkilön vetämä maakunnan SOVA-ryhmä, johon kuuluu lisäksi Etelä-Savon maakuntaliiton, Itä-Suomen AVIn sekä maakunnan Metsäkeskuksen edustajat.
7 POS	Viime suunnittelukierroksella maakuntaohjelman SOVA-työryhmän työhön osallistui ELY:stä yksi strategiayksikön ja yksi Y-vastuualueen edustaja.
8 POK	Maakuntaliiton vetämä SOVA-ryhmä kokoontuu 2-4 krt/v. SOVA-ryhmää vetää liiton aluekehityspäällikkö ja valmistelijana toimii liiton ympäristösuunnittelija. ELY-keskuksesta SOVA-ryhmään osallistuvat SOVA-yhteyshenkilö, strategiapäällikkö ja rakennerahastoasiantuntija. Ryhmässä käsitellään liiton ja ELY-keskuksen SOVA:t.
9 KES	Keski-Suomen liitto vetää YVA-ryhmää, jossa käsitellään myös ajankohtaisista SOVA-asioista.
10 EPO	Pohjanmaan liitto vetää SOVA-ryhmää, johon osallistuu Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen SOVA-yhteyshenkilö sekä muita alueellisia toimijoita. Etelä-Pohjanmaan liitolla on SOVA-ryhmä, johon osallistuu ELY-keskuksesta yksi henkilö.
11 POP	Maakunnallinen SOVA-ryhmä, joka kokoontuu etenkin maakuntaohjelmien ja EAKR-ohjelmien valmistelun aikana. Ryhmän puheenjohtajuus vaihtelee. Ryhmässä ei kuitenkaan käsitellä ELY-keskuksen valmistelemia suunnitelmia ja ohjelmia.
12 KAI	Maakunnan liitto on perustanut SOVA-ryhmän, joka pitää yhteyttä ELY-keskuksen SOVA-yhteyshenkilöön.
13 LAP	-

Vastaajien esittämiä kehittämisenäkökohtia alueelliseen yhteistyöhön

- Alueelliset SOVA-ryhmät toimivat hyvin, mutta ne eivät ole ainoa tapa edistää ympäristöarviointien laatua alueellisesti. Yhteistyötä voidaan toteuttaa myös hallinnonalojen ja organisaatioiden yhteisissä työpajoissa, joissa käsitellään ajankoh- taisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointia. On tärkeää, että suunnitelman tai ohjelman ympäristöarvioinnin laatimisen aikana alueelliseen yhteistyöhön osallistuu useampia asiantuntijoita.
- Alueellisten YVA-ryhmien asialistalle lisätään SOVA-asiat.
- Suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavan ollessa yhteydessä ELY-keskuksen SOVA-yhteyshenkilöön, kartoitetaan yhdessä, millaista yhteistyötä valmistelun aikana tehdään.
- Maakuntien liitoissa kyselyyn vastanneet esittivät seuraavia näkemyksiä ELY-keskusten kanssa tehtävälle yhteistyölle SOVA-tehtävissä:
 - Tarvitaan aineistoja ympäristön tilasta.
 - Tarvitaan neuvoja ja tukea SOVA-osaamisen kehittämisessä.
 - ELY-keskuksen on hyvä osallistua alueelliseen SOVA-ryhmään ja eri SOVA- prosseihin.
 - Tarvitaan palautteen antamista hyvissä ajoin ja selkeitä kannanottoja. ELY- keskuksen tulisi ottaa vahvempi rooli ja vaatia arvioinnilta riittävää laatua.
 - ELY-keskuksen tulisi antaa palautetta erityisesti siitä, onko arvioinnissa tun- nistettu ja selvitetty kaikki suunnitelman tai ohjelman olennaiset vaikutukset.
 - Tiedonkulkua alueen ELY-keskuksen ja maakunnan liiton välillä tulisi parantaa.
 - Alueen ELY-keskuksen ja maakunnan liiton olisi hyvä pohtia SOVA:n kehittä- mistä yhdessä.
 - SOVAan tarvitaan kehittämisprosesseja, joihin sitoutetaan myös organisaat- ioiden johto.

5 SOVA osana suunnitelmien ja ohjelmien valmistelua

SOVAn rooli osana suunnitelmien ja ohjelmien valmistelua vaihtelee eri valmisteluprosesseissa. Vaikutusten arviointien todettiin onnistuneen tavoitteessaan tukea valmisteltavan suunnitelman tai ohjelman valmistelua etenkin maakuntaohjelmisssa. Etelä-Savon ELY-keskus nosti esille maakuntaohjelman lisäksi alueellisen jätesuunnitelman sekä vesienhoitosuunnitelman. Keski-Suomen ELY-keskus nosti esille muun muassa alueellisen jätesuunnitelman. Etenkin Helsingin seudun liikenteen valmistelemassa Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelussa on kiinnitetty huomiota SOVAan osana suunnitelman valmistelua. Onnistuessaan ympäristöarvioinnin kuvattiin paljastavan suunnitelmasta tai ohjelmasta ympäristön kannalta selkeitä, vältettävissä olevia kipupisteitä ja riskejä.

Sekä ELY-keskusten että maakuntien liittojen SOVA-yhteyshenkilöt korostivat, että SOVA tulisi nähdä pitkäjänteisenä ohjauskeinona, joka ei kuitenkaan vielä ole riittävän hyvin vakiintunut osaksi suunnitelmien ja ohjelmien valmistelua. Maakuntien liittojen mukaan SOVA kyllä tukee maakuntaohjelmien valmistelua, mutta myös niiden näkökulmasta SOVAsta saatuja tuloksia tulisi hyödyntää suunnittelussa enemmän. Olennainen este SOVAn vaikuttavuuden lisäämisessä on, ettei sen tavoitteita vastaajien mukaan hahmoteta riittävän hyvin. SOVA koetaan edelleen suuressa osassa suunnitelmia ja ohjelmia vain viime hetken pakollisena tehtävänä. SOVAn tavoite valmistelua ja päätöksentekoa tukevana ohjauskeinona ymmärretään lähinnä SOVA-yhteyshenkilöiden keskuudessa, kun taas etenkin E- ja L-vastuualueilla ei tunneta riittävästi SOVAa ja sen tavoitteista. SOVAn vaikutus valmisteilla olevaan suunnitelmaan tai ohjelmaan riippuu pitkälti siitä, kuinka aktiivisesti SOVA-yhteyshenkilö pystyy osallistumaan valmisteluun. Haasteeksi mainittiin myös ELY-keskusten eri vastuualueiden välisten näkemysten yhtensovittaminen. Edellä kuvattuja haasteita ilmentävät seuraavat vastaukset kysyttäessä onko SOValla ELY-keskuksesi alueella suunnitteluprosesseja tukeva rooli:

”Tehtävä on narulla työntämistä - edellyttää aika paljon muiden valmiutta nähdä tehtävän tärkeys ja sen funktio toimintojen kehittämisessä eteenpäin.”

”Osittain on ollut, mutta se on edellyttänyt aktiivista osallistumista ja kommentointia lausunnonannon lisäksi.”

Haasteeksi SOVAn ja suunnitelman tai ohjelman valmistelujen yhtensovittamisessa mainittiin SOVAn ajoittaminen siten, että se ehtii vaikuttamaan suunnitelman tai ohjelman sisältöön eli saavuttamaan arvioinnin keskeisimmän tavoitteen. Ajoitus tulee esille myös neuvonnassa. Koska ELY-keskusten SOVA-yhteyshenkilöillä on käytettävissä SOVA-tehtäviin vain vähän ajallisia resursseja, neuvonnan ajoittaminen on vaikuttavuuden näkökulmasta tärkeää. Ajoituksen problematiikkaa kuvastaa seuraava vastaus:

”Yksi merkittävä haaste SOVA-toiminnassa on se, missä vaiheessa suunnitelma- tai ohjelmaprosessia sovaus pystytään tekemään. Joudumme tasapainoilemaan sen suhteen, milloin suunnitelmien/ohjelmien valmistelu on niin pitkällä, että niitä voidaan perustellusti SOVAa, ja toisaalta vielä oikeasti ehditään vaikuttamaan suunnitelmien ja ohjelmien sisältöön, mikä ymmärtääkseni on yksi SOVAuksen perusajatuksia.”

Haasteeksi nostettiin myös alueellista ympäristön tilaa koskevan tiedon riittävä ja helppo saatavuus. Ympäristön tilaa koskeva tieto tulisi olla avoimemmin saatavilla eri hallinnontasoilla. Parhaimmillaan tieto auttaa valitsemaan valmistelussa tarkastelluista vaihtoehdoista kestävän kehityksen näkökulmasta parhaan vaihtoehdon. Ympäristötiedon puuttuminen tulee esille etenkin laaja-alaisten strategisten vaihtoehtojen ympäristövaikutusten vertailussa. Mikäli arvioinnissa ei ole saatavilla olemassa olevaa tietoa ympäristön tilasta ja eri suunnitelma- tai ohjelmavaihtoehtojen vaikutuksista tai sitä ei hyödynnetä riittävästi, riski ympäristövaikutusten vähättelyyn on suuri.

Jotta SOVA:n vaikuttavuus olisi parempi, ehdotettiin, että SOVAlla tulisi olla jatkossa suurempi rooli suunnitelmien ja ohjelmien sisältöä koskevien suositusten antajana:

”Ympäristöarvioinnilla pitäisi olla vaikutusten arvioinnin ja kuvaamisen lisäksi selkeitä tavoitteita, esim. tuottaa suosituksia suunnitteluun, arvioida sitä miten ohjelma on linjassa esim. alueellisten ympäristötavoitteiden kanssa jne. Eli arviointia tulisi kehittää enemmän evaluoivaan suuntaan.”

Ehdotettiin, että SOVAa kehitetään ”arviointivälineestä suunnitteluvälineeksi” eli sen tavoitteena olisi nostaa esille strategisella tasolla, miten suunnitelma tai ohjelma tukee tai on ristiriidassa ympäristötavoitteiden tai -ongelmien kanssa. Lisäksi SOVA-lain ja -asetuksen toimivuudesta ja kehittämisestä kaivattiin laajempaa ja avoimempaa keskustelua.

Vastaajien esittämiä kehittämisnäkökohtia SOVAsta osana valmistelua

- SOVA sisällytetään läpileikkaavana näkökulmana sopivassa laajuudessa kaikkeen strategiseen suunnitteluun. SOVAa tulisi markkinoida ”sopeutuvana suunnitteluvälineenä”.
- SOVA strategiseksi suunnittelun välineeksi, joka aloitetaan valmistelun varhaisessa vaiheessa. SOVA:n tulisi tuottaa suunnitteluun suosituksia, joihin tulee valmistelussa reagoida tavalla tai toisella. Arviointiin tulisi kehittää työkaluja nimenomaan strategiselle tasolle.
- Annetaan ohjeita siitä, mikä on hyvä tarkkuustaso SOVAlle eri suunnittelutilanteissa ja suunnittelutasoilla (maakunta, seutu, kunta...).
- Suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnin tueksi käytettäviä indikaattoreita ympäristön tilasta tai vaikuttavuuden arvioinnista tulisi lisätä SOVA-tukiaineistoon.
- Prosessin aikana eri vaikutuksista tulee voida käydä avoimempaa keskustelua ja samalla osallistaa sidosryhmiä laajasti. Merkittävässä suunnitelma- ja ohjelmaprosesseissa tulisi laatia osallistumis- ja arviointisuunnitelma.

Esimerkki hyvästä käytännöstä – Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman SOVA osana valmisteluprosesseja

Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma HLJ on ympäristöarviointia edellyttävä suunnitelma. Tarkastelu keskittyy arvioimaan vaikutuksia, jotka ovat merkittäviä seudullisella tasolla.

HLJ 2015:n ja maankäyttösuunnitelman yhteisvalmistelu

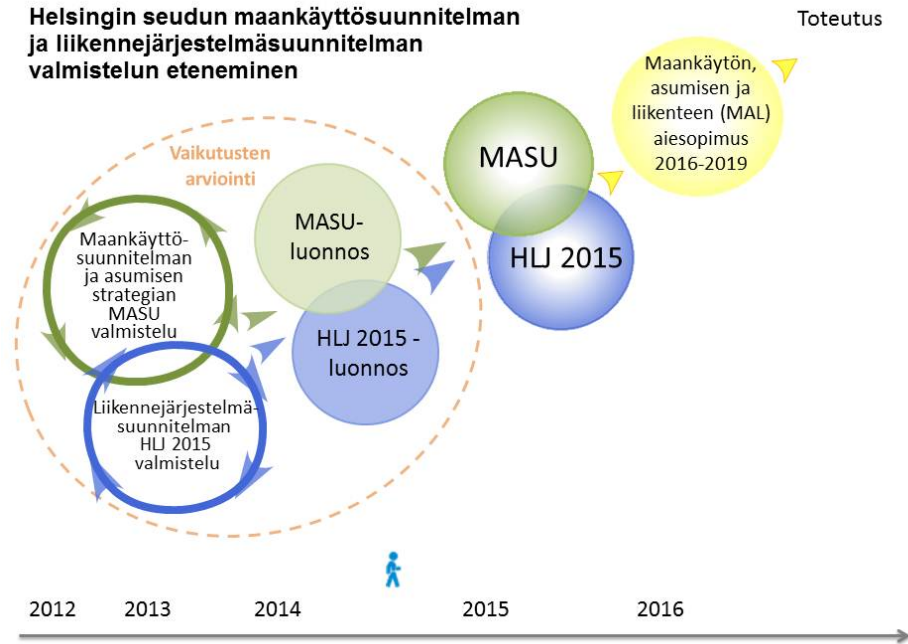
Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelmaa HLJ 2015 valmistellaan tiiviissä yhteistyössä seudun maankäyttösuunnitelman ja siihen sisältyvän asuntopoliittisen ohjelman kanssa MAL-aiesopimuksen mukaisesti. Molempien suunnitelmien valmistelu etenee samassa aikataulussa. Helsingin seudun liikenne vastaa liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelusta ja HSL:n hallitus sekä pääkaupunkiseudun kehyskuntien yhteistyöelimen johtokunta tekevät suunnitelmasta päätöksen. Suunnitelman valmistelua ohjaa HLJ-toimikunta, jossa on laaja-alainen edustus kunnista ja valtiolta. Maankäyttösuunnitelman valmistelusta vastaavat kunnat, jotka myös hyväksyvät suunnitelman.

Tuloksena tulee olemaan yleispiirteinen kuvaus seudun tulevasta rakenteesta: mihin rakennetaan asunnot ja työpaikat sekä millaiset liikenneyhteydet ja joukkoliikennepalvelut eri puolilla seutua on tarjolla. Suunnitelmat valmistuvat lausuntoja ja kannanottoja varten lokakuussa 2014 ja ne hyväksytään alkuvuodesta 2015. Tavoitteena on näiden suunnitelmien pohjalta neuvotella seuraavan aiesopimuksen 2016–2019 toimenpiteet ja resurssit kehittämistoimien suuntaamiseksi.

HLJ 2015:n SOVA

HLJ 2015:n valmistelussa SOVA on olennainen osa koko valmisteluprosessia ja kehittämisstrategian laadintaa. HLJ 2015:n vaikutukset arvioidaan kattavasti muun muassa yhdyskuntarakenteeseen, luontoon ja ihmisiin kohdistuvien vaikutusten osalta. Vaikutuksia arvioidaan laajemmin myös maankäytön ja yhteiskuntataloudellisten vaikutusten osalta. Taloudellisten vaikutusten arvioinnin syventäminen tehdään erillisenä tarkasteluna, mutta sen tuloksia hyödynnetään SOVA-työssä.

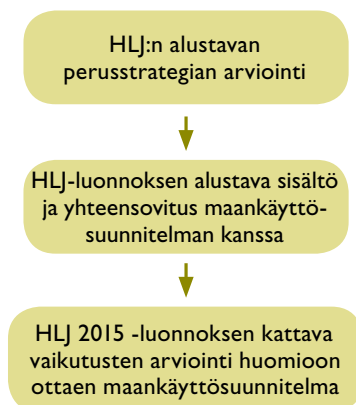
Helsingin seudun maankäyttösuunnitelman ja liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelun eteneminen

Keskeistä SOVA:n valmistelussa on asiantuntijayhteistyö ja vuorovaikutus eri kohde-ryhmien kanssa. Arvioinnin välitulokset ja johtopäätökset esitetään kiteytetysti ja havainnollisesti valmistelun ja poliittisen käsittelyn eri vaiheissa siten, että valinnat ovat mahdollisia.

HLJ 2015:n SOVA-työtä ohjaa kuntien ja valtion eri tahojen asiantuntijoista koostuva ohjausryhmä, joka kokoontuu noin joka toinen kuukausi suunnitteluprosessin eri vaiheissa. SOVA-työryhmässä nostetaan esiin suunnittelua tukevia kysymyksiä vaikutusten arvioinnin näkökulmasta.

HLJ 2015:n arvioinnin vaiheistus

Vaikutusten arvioinnin kehittäminen ja haasteet

Toimintaympäristön muutokset ja suunnitteluprosessit nostavat esiin uusia tarpeita ja teemoja, jotka huomioidaan myös SOVAssa. Vaikutusten arviointi joustaa suunnitteluprosessin mukaisesti ja arviointimenetelmiä kehitetään eteenpäin. HLJ 2015:n ja maankäyttösuunnittelun yhteisprosessin myötä on noussut tarve kehittää yhdyskuntataloudellisten vaikutusten arviointia. Myös maankäytön ja liikenteen yhteisvaikutusten arviointi on noussut vahvemmin mukaan arviointityöhön.

HLJ:n SOVAssa haasteena on arvioinnin oikean tarkkuustason löytyminen ja olenaisempien suunnittelua tukevien kysymysten tunnistaminen prosessin eri vaiheissa. Suunnittelua tukevan arviointitiedon tunnistaminen ja tuottaminen prosessin aikana sekä prosessin aikana syntyvän aineiston suuri määrä tuo myös haasteita arviointiin.

Strategiselta suunnittelutasolta ihmisten arkipäivään

Maankäyttö- ja liikennejärjestelmäsuunnitteluun kuuluu oleellisena osana viestintä ja vuorovaikutus. HLJ 2015 valmistelun aikana kerättiin asukkaiden toiveita tulevaisuuden liikennejärjestelmälle ja yhdyskuntarakenteelle yhdeksän liikkujatarinan avulla. Liikkujatarinat ovat erilaisissa elämäntilanteissa olevien Helsingin seudun malliasukkaiden kertomuksia päivittäisestä liikkumisesta ja toiveista. Liikkujatarinoiden tavoitteena oli tukea SOVAA suunnitelmaa laadittaessa, havainnollistaa suunnitelmien vaikutuksia ihmisten arjen tasolla sekä lisätä vuorovaikutusta asukkaisiin lisääminen. Verkkosivujen ja sosiaalisen median hyödyntäminen viestinnässä oli hyvä keino tavoittaa laaja joukko asukkaita eri puolilta seutua.

6 Tuki SOVA-tehtäviin

Vastaajat mainitsivat hyödyllisimmäksi materiaaliksi SOVA-tukiaineiston sekä muut ympäristöarvioinnit. SOVAsta etsitään tietoa myös verkosta tai kysytään kollegoilta apua. Joissakin vastauksissa myös todettiin, että SOVA-tehtävät opitaan käytännön kokemusten kautta. SOVA-tehtäviin kaivattiin enemmän tukea ja koulutusta. Etenkin uusille SOVA-yhteyshenkilöille ei ole välttämättä saatavilla riittävää perehdytystä tehtävistä tai neuvoja siitä, mistä tietoa on saatavilla. Jatkossa vastaajat kaipasivat etenkin SOVA-tukimateriaalin päivittämistä verkkoon.

Vastaajat kuvasivat saavansa tukea SOVA-tehtäviin:

- Oman organisaation YVA-tiimistä
- ELY-keskuksen strategiayksiköstä
- Yksikön päälliköltä
- ELY-keskusten SOVA-yhteyshenkilöiltä
- SOVA-ryhmän jäseniltä
- Taustakoulutuksestansa
- Kollegoilta
- YVA-yhteyshenkilöiltä
- Ympäristöministeriön asiantuntijoilta
- Suomen ympäristökeskuksesta
- Ei mistään
- Muilta asiantuntijoilta, kuten konsulteilta
- YVA-tehtävissä työskentely todettiin auttavan SOVA:n hahmottamisessa
- Kehittämishankkeista, kuten IMPERIA-hanke
- Oman ELY-keskuksen vakiintuneiden toimintamallien kautta
- SOVA-tukiaineistosta
- SOVA-laista ja asetuksesta
- Ympäristöministeriön verkkosivuilta
- Suomen ympäristökeskuksen laatimista selvityksistä
- Suunnitelman tai ohjelman valmistelumateriaaleista
- Aikaisemmista arvioinneista
- Rakennerahasto-ohjelman verkkosivuilta ja EU-komission verkkosivuilta
- SOVA-arviointikehikosta
- Itse laadituista listoista ja materiaaleista

Hyödyllisiksi koulutuksista vastaajat kokivat:

- Ympäristöhallinnon YVA-SOVA -päivät
- Diskurssin toteuttamat SOVA-koulutukset ympäristöhallinnolle vuonna 2005
- YVAan saatavilla olevan koulutuksen soveltaminen SOVAan
- Käytännön kokemukset SOVA:n tekemisestä

Hyvä käytäntö:

Pohjois-Karjalan maakunnallisen SOVA-ryhmän piirissä järjestettiin vuosikymmenen lopulla SOVA-seminaari, johon kutsuttiin paikalle SOVA-ryhmää laajempi piiri. Näin SOVA-tehtävät tulivat laajemmin esille ja keskusteluun.

Vastaajien esittämiä kehittämiskohtia osaamisen lisäämiseksi

- Suunnitelmien ja ohjelmien laatijoiden sekä SOVA-yhteyshenkilöiden esimiesten tietämystä SOVA-laista ja SOVA-tehtävistä tulee lisätä.
- Järjestetään alueellisia SOVA-koulutuksia tai -seminaareja. Ne voivat olla esimerkiksi maakunnallisten SOVA-ryhmien kautta järjestettyjä. Koulutukset tulisi suunnata ELY-keskusten ja maakuntien liittojen SOVA-yhteyshenkilöiden lisäksi johtoryhmille, eri vastuualueille sekä strategisesta suunnittelusta vastaaville, suunnitelmien ja ohjelmien valmistelusta vastaaville sekä muille alueellisille yhteistyökumppaneille.

Koulutuksissa tulisi käsitellä erityisesti seuraavia aiheita:

- SOVA-lainsäädäntö
 - Peruskoulutusta SOVA-tehtävistä
 - Esimerkkejä hyvin onnistuneista suunnitelmista ja ohjelmista, joissa ympäristöarviointia on hyödynnetty strategisena osana suunnittelua. Tarkasteltavia esimerkkejä voisivat olla yleisemmin maakuntaohjelmien ympäristöarvioinnit sekä tarkemmin tarkasteltavina arviointeina Satakunnan maakuntaohjelman SOVA tai Pohjois-Pohjanmaan liiton SOVA, johon vähähiilisyys on otettu läpileikkaavaksi tavoitteeksi. Lisäksi voitaisiin ottaa esimerkkejä vesienhoitosuunnitelmien ympäristöarvioinneista sekä käsitellä ELY-keskusten strategioiden ympäristöarviointeja.
 - Arvioinnissa käytettävät menetelmät ja tietolähteet
-
- Päivitetään verkkoon SOVA-tukimateriaali. Tukimateriaaliin sisällytetään myös tietoa siitä, mistä arviointien ja lausuntojen tekijät saavat tietoa ympäristön tilasta.
 - Perustetaan SOVA-vertaisverkosto, jossa ympäristöarviointien kanssa työskentelevät voivat jakaa kokemuksia.
 - Järjestetään valtakunnallisia SOVA-päiviä, joihin voi osallistua videon välityksellä ja jatketaan SOVA-tehtävien läpi käyntiä YVA-SOVA -päivillä.

7 Keskeiset johtopäätökset ja kehittämissuhteukset

Selvityksessä on käyty läpi, mitä SOVA-lain ELY-keskuksille asettamat tehtävät ovat, kuinka SOVA-tehtävät on järjestetty ELY-keskuksissa sekä millaista yhteistyötä SOVA-tehtävissä tehdään etenkin maakuntien liittojen kanssa. Lisäksi on nostettu esille SOVA-tehtäviin liittyviä haasteita sekä tuotu esille kehittämisehdotuksia.

Aiemmissa selvityksissä ja kehittämistyössä on tuotettu tietoa siitä, mitkä tekijät auttavat tekemään laadukkaita arviointeja ja kuinka laadukkaita arvioinnit ovat. Suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi onkin SOVA-lain voimaansaolon aikana ja arvioinnit täyttävät nykyisin pääosin SOVA-lain vaatimukset. Arvioinnit on kytketty aiempaa paremmin osaksi suunnitelmien ja ohjelmien valmistelua.

Selvityksessä Y-vastuualueen tehtävien järjestämismuutoksista YVA-SOVA-toiminnan kehittämisen tavoitteiksi nostettiin mm. vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden parantaminen, ohjausjärjestelmän kehittäminen, yhteistyön ja vuorovaikutuksen lisääminen yhteysviranomaisen ja asiantuntijoiden kesken ELY-keskuksissa ja valtakunnallisesti, laadun sekä sosiaalisen median hyödyntämisen kuulemisissa (Puomio 2013). Vastaavanlaisia kehittämistarpeita nousi esille myös tämän selvityksen tuloksissa. Etenkin arviointien vaikuttavuuden lisäämiseen valmistelussa ja päätöksenteossa tulee kiinnittää jatkossakin enemmän huomiota.

SOVA-tehtävien hoitamisen yksi keskeisimmistä haasteista on, että siihen varatut resurssit ovat pienet ja nykytilanteessa vaarana on, että ne tulevat vähenemään entisestään. Tehtävien sujuva hoito edellyttää yhdessä sovittuja toimintamalleja. Tehtävien organisointiin liittyviä haasteita ovat heikko tuntemus SOVA-tehtävistä muiden kuin SOVA-yhteyshenkilöiden keskuudessa. SOVA-tehtäviä ei välttämättä ole resursoitu eikä SOVA-yhteyshenkilölle ole suurimmassa osassa ELY-keskuksista määritelty varahenkilöä.

Tiedonkulku SOVA-tehtävistä ELY-keskusten sisäisesti toimii valtaosassa ELY-keskuksista hyvin. ELY-keskusten itse valmistelemissa suunnitelmissa ja ohjelmissa sekä lausuttavaksi saapuneissa muiden tahojen valmistelemissa suunnitelmissa ja ohjelmissa on kiinnitetty aiempaa enemmän huomiota etenkin substanssiasiantuntijoiden ja SOVA-yhteyshenkilöiden väliseen viestintään. Joissakin ELY-keskuksissa olisi tärkeää varmistaa, että tieto valmisteilla olevista suunnitelmista ja ohjelmista sekä SOVAsta saavuttaa aina SOVA-yhteyshenkilön.

Yhteistyö ELY-keskusten ja maakuntien liittojen välillä SOVA-tehtävissä on kiinteää ja siihen löytyy lähes kaikkien maakuntien alueella yhteiset käytännöt. Alueelliset säännöllisesti tai ajankohtaisten suunnitelmien tai ohjelmien valmistelun ajaksi kokoontuvat SOVA- tai YVA-SOVA-ryhmät sekä vaihtoehtoisesti erilaiset alueelliset työpajat ovat hyvä tapa edistää ympäristöarvioinnin tavoitetta alueellisesti eri tahojen kesken.

Tärkeimpiä tuen lähteitä SOVA-tehtävissä ovat ympäristöhallinnon SOVA-tukiaineisto, internet sekä neuvojen kysyminen samoja tehtäviä hoitavilta asiantuntijoilta. Jatkossa olisikin tärkeää varmistaa, että tukiaineistoa päivitetään ja perehdytykseen on jatkossa tarjolla sekä materiaalia että kokoontumisia.

Vaikka SOVA-tehtävät voidaan organisoida ja hoitaa monella tavalla riippuen kunkin ELY-keskuksen lähtökohdista ja ajankohtaisesta suunnitelma- ja ohjelmatilanteesta, löytyy SOVAan selkeitä vastaajien esittämien kehittämisideoiden pohjalta yleistettäviä ehdotuksia, joilla tehtävien hoitoa voidaan parantaa.

Ensiksi, ympäristöarvioinnin tavoitteen toteutumiseksi SOVA tulee integroida alusta lähtien suunnitelmien ja ohjelmien laadintaan, jolloin vaikutusten arviointi tukee suunnittelua ja sen tuottamaa tietoa voidaan hyödyntää tehokkaasti jo suunnitteluvaiheessa ja SOVAa kehitetään strategiseksi kestäväen kehityksen suunnitteluvälineeksi.

SOVA-tehtävät organisoidaan selkeästi ja työnjaosta sovitaan toiminnan tehostamiseksi ja tiedonkulun parantamiseksi. ELY-keskuksen ja Y-vastuualueen työjärjestyksiin sekä SOVA-tehtäviä hoitavien henkilöiden tehtäväkuviin tehdään tarvittavat maininnat SOVA-tehtävistä. Työajan käytössä ja kirjaamisessa otetaan huomioon myös SOVA-tehtävät.

Sisäinen tiedonkulku sovitaan ja varmistetaan ELY-keskuksen ja sen eri vastuualueiden välillä. Tässä kiinnitetään huomiota etenkin siihen, että eri vastuualueilla on tiedossa valmisteilla olevat suunnitelmat ja ohjelmat sekä niiden ympäristöarvioinnit. Lisäksi varmistetaan lausuntopyyntöjen välittyminen vastuualueiden välillä. SOVA-yhteyshenkilön osallistumisesta sovitaan tilanteen mukaan.

Alueellista yhteistyötä toteutetaan YVA-SOVA-ryhmän tai muun asiantuntijaryhmän muodossa ja yhteistyötä käytetään aktiivisesti tuomaan arviointiin kokemusta ja rutiinia sekä parantamaan tiedonkulkua. Alueellisesta SOVA-osaamisesta huolehditaan niin ELY-keskuksen sisällä kuin muiden alueellisten toimijoiden keskuudessa yhteisillä tilaisuuksilla, joka sisältää esimerkkejä hyvistä SOVA-käytännöistä. SOVA-tukiaineisto pidetään ajan tasalla ja yleisesti saatavilla. Tukiaineistoon lisätään tietoa aineistoista, joista löytyy ympäristön tilasta ajankohtaista tietoa.

Lisäksi toiminnan tehostamiseksi kehitetään alueellista yhteistyötä ja työnjakoa annettaessa lausuntoja valtakunnallisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristöselostuksista. Olemassa olevan tiedon käytettävyyden lisäämiseksi suunnitelmien ja ohjelmien arvioinneista tehdään vastaavanlainen verkkosivusto kuin YVA-hankkeista on ymparisto.fi -sivustolla.

LÄHTEET

- Diskurssi Oy, 2005. Muistiot alueellisista SOVA-seminaareista, 8 kpl.
- Hildén, M., Kosola, M-L. & Jalonen, P. 2004. Suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi. Yhteenveto kokemuksista Suomessa. Suomen Ympäristö 730. 26 s. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/40592/SY_730.pdf?sequence=1
- Kallio, Tuomas 2008. SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi. Analyysi vuosina 2006-2007 valmistuneista arvioinneista. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 13/2008. 75 s. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/38468/SYKEra_6_2013.pdf?sequence=1
- Kallio, Tuomas 2009. Ympäristönäkökulma EU:n rakennerahasto-ohjelmien toteutuksessa. Suomen ympäristö 27/2009. 52 s. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/38031/SY_27_2009.pdf?sequence=3
- Lehmonen, Anna-Mari & Jantunen, Jorma 2013. SOVA-lain mukaisten ympäristöarviointien kehitys ja laatu 2008-2010, Suomen ympäristökeskuksen raportteja 6/2013. 33 s. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/38468>
- Paldanius, Jari & Tallskog, Lasse 2005a. Suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusten arvioinnin laatu. Suomen ympäristö 778. 56 s. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/40572>
- Paldanius, Jari & Tallskog, Lasse 2005b. Suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusten arvioinnin (SOVA) tukiaineisto. Verkkotukiaineiston tulostusversio. Diskurssi Oy.
- Puomio, Eeva-Riitta 2012. ELY-keskusten ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen tehtävien järjestämisvaihtoehdot. Ympäristöministeriön raportteja 17/2012. 60 s. http://www.ym.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Julkaisut/Raportteja_RA/YMra172012_ELYkeskusten_ymparisto_ja_luo%284460%29

Liite I

Kysely ELY-keskusten SOVA-toiminnasta ja sen kehittämistarpeista

Kerro aluksi taustatietosi:

Nimi

Tehtävänimike

Yksikkö

Vastuualue

ELY-keskus

Roolisi SOVA-toiminnassa

1) Vastuunjako ja resurssit

Kuinka vastuunjako edellä mainituissa tehtävissä on ELYssäsi järjestetty ja minkälaisia tehtäviä ja vastuita SOVA-yhteyshenkilölle on asetettu?

Mitkä henkilö- ja muut resurssit ELYssäsi on käytettävissä SOVA-tehtävien hoitamiseen?

Mitä haasteita vastuunjakoon ja resursointiin liittyy?

Miten vastuunjakoa ja resursointia voisi mielestäsi kehittää?

2) Tiedonkulku ja viestintä

Kuinka tiedonkulku ja viestintä SOVA-tehtävissä ELYssäsi toteutuu (myös vastuualueiden välillä)?

Mitä haasteita ELYjen sisäiseen tiedonkulkuun ja viestintään SOVA-tehtävissä liittyy?

Mitä kehitysehdotuksia sinulla on SOVA-tehtäviin liittyvän tiedonkulun parantamiseksi ELYjen sisällä?

Kuinka tiedonkulku ja viestintä toteutuu ELYjen ja muun hallinnon välillä SOVA-tehtävissä (YM/SYKE/lupaviranomaiset/maakuntien liitot/mahdolliset muut tahot)?

Mitä haasteita ELYjen ja muun hallinnon väliseen tiedonkulkuun ja viestintään SOVA-tehtävissä liittyy?

Miten ELYjen ja muun valtionhallinnon välistä tiedonkulkua ja viestintää voisi mielestäsi SOVA-tehtävissä kehittää?

3) ELYjen omien suunnitelmien ja ohjelmien ympäristöarviointi tai SOVA-lain 3 § mukainen arviointi ja näihin liittyvä arvioinnin tarpeen harkinta

Miten ELYjen omien suunnitelmien ja ohjelmien ympäristöarviointien tai SOVA-lain 3 § mukaisten arviointien tekeminen ja arvioinnin tarpeen harkinta käytännössä järjestetään ELYssäsi?

Ovatko ELYsi omien suunnitelmien ja ohjelmien toteutuneet arvioinnit laadukkaita ja vastaavatko ne arvioinnille asetettuja tavoitteita (esim. aloitetaanko arviointi riittävän ajoissa, sisältyykö arviointiin vaihtoehtojen vertailua, onko vaikutuksia arvioitu niissä riittävästi)?

Mitä haasteita ELYjen omien suunnitelmien ja ohjelmien ympäristöarviointien tai SOVA-lain 3 § mukaisten arviointien laatuun liittyy?

Miten ELYjen omien arviointien laatua voisi mielestäsi kehittää?

4) Osallistuminen muiden tahojen ympäristöarviointeihin tai SOVA-lain 3 § mukaisiin arviointeihin sekä lausuminen muiden viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristöarvioinneista

Kuinka ELYsi osallistuu muiden tahojen ympäristöarviointeihin tai SOVA-lain 3 § mukaisiin arviointeihin (esimerkiksi maakunnan liitot)?

Kuinka lausuminen muiden viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristöarvioinneista on ELYssäsi järjestetty (esim. onko SOVA-yhteyshenkilö mukana lausumisessa substanssiosaajien lisäksi; tulevatko lausuntopyynnöt yhteyshenkilön tietoon riittävän hyvin)?

Kiinnitetäänkö ympäristöselostuksen laatuun lausunnossa riittävästi huomiota?

Mitä haasteita osallistumisessa muiden tahojen ympäristöarviointeihin tai SOVA-lain 3 § mukaisiin arviointeihin sekä lausumiseen muiden tahojen ympäristöarvioinneista liittyy?

Miten osallistumista muiden tahojen ympäristöarviointeihin tai SOVA-lain 3 § mukaisiin arviointeihin sekä lausumista muiden viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristöarvioinneista voisi mielestäsi kehittää?

5) Tuki, tukimateriaali ja koulutus

Mistä saat tukea SOVA-tehtävien hoitamiseen?

Mitä materiaalia käytät tukena SOVA-tehtävien hoitamisessa?

Mistä koulutuksesta koet saaneesi apua SOVA-tehtävien hoitamisessa?

Mitä koulutusta SOVA-tehtävien hoitamiseen mielestäsi tarvitaan ja kenelle koulutusta tulisi ensisijaisesti suunnata?

Mitä muita kehitysehdotuksia ja toiveita sinulla on SOVA-tukeen ja tukimateriaaliin liittyen?

6) SOVAn rooli ja merkitys alueesi suunnittelu- ja ohjelmaprosesseissa

Onko suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusten arvioinnilla suunnitteluprosesseja tukeva rooli ELYsi alueella?

Mikä suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnin organisoinnissa on ELYsi alueella onnistunut hyvin?

Mitä haasteita SOVAn rooliin ja merkitykseen alueesi suunnittelu- ja ohjelmaprosesseissa liittyy?

Miten SOVAn roolia ja merkitystä alueesi suunnittelu- ja ohjelmaprosesseissa voisi mielestäsi kehittää?

Mitä muuta haluat sanoa ELYjen SOVA-tehtävien hoitamisesta ja niihin liittyvästä kehittämisestä?

Liite 2

Kysely SOVAsta ja siihen liittyvästä yhteistyöstä

Kerro aluksi taustatietosi.

Nimi, tehtävänimike, yksikkö, vastuualue, organisaatio

Roolisi SOVA-toiminnassa

1) Oman organisaatiosi SOVAt

Kuinka suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi (SOVA) on organisaatiossasi järjestetty?

Miten omien suunnitelmien ja ohjelmien SOVAt sujuvat?

Mitä haasteita SOVAan liittyy?

2) Alueellinen yhteistyö SOVAssa

Kuinka ELY-keskus on mukana organisaatiosi arvioinneissa?

Kuinka organisaatiosi on mukana ELYn ja muiden toimijoiden SOVAssa?

Kuinka organisaatiosi ja ELY-keskuksen välinen yhteistyö sujuu?

Mitä toiveita ja kehittämisehdotuksia sinulla on alueesi ELY-keskukselle arviointiin liittyvän yhteistyön osalta?

3) SOVAn rooli alueellasi/organisaatiossasi

Onko suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusten arvioinnilla suunnitteluprosesseja tukeva rooli alueellasi/organisaatiossasi?

Miten SOVAn roolia ja merkitystä alueesi/organisaatiosi suunnitelma- ja ohjelmaprosesseissa voisi mielestäsi kehittää?

4) Tuki SOVAssa

Mistä saat tukea ja koulutusta SOVAan?

Millaista tukea, tukimateriaalia ja koulutusta SOVAan tarvittaisiin?

Mitä muuta haluat sanoa SOVAsta?

KUVAILULEHTI

Julkaisija	Ympäristöministeriö Luontoympäristöosasto	Julkaisu-aika	Maaliskuu 2015
Tekijä(t)	Tiina Jääskeläinen ja Jorma Jantunen		
Julkaisun nimi	Suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi ELY-keskuksissa – SOVA-tehtävien hoitamisen nykytilanne ja kehittämistarpeet		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Ympäristöministeriön raportteja 10 2015		
Julkaisun teema			
Julkaisun osat/ muut saman projektin tuottamat julkaisut			
Tiivistelmä	<p>Selvityksen tavoitteena on kartoittaa ELY-keskusten SOVA-tehtävien sisältöä, tehtävien hoitamisen laatua ja yhtenäisyyttä, tehtäviin liittyvää yhteistyötä sekä tuoda esiin hyviä käytäntöjä, tunnistaa kehittämistarpeita ja esittää ehdotuksia kehittämistoimista. Selvitykseen kerättiin tietoa kahden kyselyn avulla. Vastausten alustavan analysoinnin jälkeen tehtiin lisäksi täydentäviä haastatteluja, joissa keskityttiin hyviin SOVA-käytäntöihin.</p> <p>ELY-keskusten käytännöt SOVA-tehtävien hoitamisessa ovat muotoutuneet lain voimassa olon aikana. Vuonna 2010 toteutettu ELY-keskusten perustaminen on myös osaltaan muovannut käytäntöjä. Käytännöt tehtävien hoitamisessa vaihtelevat jonkin verran ELY-keskusten välillä. SOVA-tehtävien hoitamisen yksi keskeisimmistä haasteista on, että siihen varatut resurssit ovat pienet. Tehtävien sujuva hoito edellyttää myös yhdessä sovittuja toimintamalleja. Tiedonkulku SOVA-tehtävistä ELY-keskusten sisäisesti toimii valtaosassa ELY-keskuksista hyvin, mutta parannettavaakin on. Yhteistyö ELY-keskusten ja maakuntien liittojen välillä SOVA-tehtävissä on kiinteää ja siihen löytyy lähes kaikkien maakuntien alueella yhteiset käytännöt. Selvityksessä tuodaan nykykäytäntöjen lisäksi esille kehittämisehdotuksia SOVA-tehtävien organisoinnista ELY-keskuksissa, maakunnallisesta yhteistyöstä, koulutuksesta ja tukiaineistoista.</p>		
Asiasanat	SOVA, ympäristövaikutusten arviointi, ympäristöarviointi, suunnitelmat, ohjelmat, Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus		
Rahoittaja/ toimeksiantaja	Ympäristöministeriö		
	ISBN 978-952-11-4393-9 (PDF)	ISSN 1796-170X (verkkokj.)	
	Sivuja 39	Kieli suomi	Luottamuksellisuus julkinen
Julkaisun myynti/ jakaja	Julkaisu on saatavana vain internetistä: www.ym.fi/julkaisut		
Julkaisun kustantaja	Ympäristöministeriö		
Painopaikka ja -aika	Helsinki 2015		

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare	Miljöministeriet Naturmiljöavdelningen	Datum Mars 2015
Författare	Tiina Jääskeläinen och Jorma Jantunen	
Publikationens titel	Suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi ELY-keskuksissa – SOVA-tehtävien hoitamisen nykytilanne ja kehittämistarpeet (NTM-centralernas bedömning av miljökonsekvenserna av planer och program – Nuläget och utvecklingsbehoven i fråga om skötseln av SMB-uppgifter)	
Publikationsserie och nummer	Miljöministeriets rapporter 10 2015	
Publikationens tema		
Publikationens delar/ andra publikationer inom samma projekt		
Sammandrag	<p>Målet med utredningen är att kartlägga innehållet i de uppgifter kring bedömning av miljökonsekvenserna av planer och program som NTM-centralerna sköter (SMB, strategisk miljöbedömning), utförandets kvalitet och enhetlighet samt samarbetet kring uppgifterna. Ett syfte är också att föra fram goda metoder, identifiera utvecklingsbehoven och lägga fram förslag på utvecklingsåtgärder. Den information som utredningen baserar sig på samlades in genom två enkäter. Efter en preliminär analys av svaren utfördes kompletterande intervjuer, där fokus låg på god SMB-praxis.</p> <p>NTM-centralernas praxis i skötseln av SMB-uppgifterna har formats under den tid lagen varit i kraft. Inrättandet av NTM-centralerna år 2010 bidrog också till utformningen. Förfarandena i skötseln av uppgifter varierar något mellan olika NTM-centraler. En av de centrala utmaningarna i skötseln av SMB-uppgifter är att de resurser som anvisats för uppdraget är knappa. En smidig skötsel av uppgifterna förutsätter också gemensamt överenskomna tillvägagångssätt. Det interna informationsutbytet mellan NTM-centralerna i anslutning till SMB-uppgifter fungerar till största delen väl, men det finns också sådant som kunde förbättras. NTM-centralerna och landskapsförbunden bedriver ett nära samarbete i SMB-frågor, och det finns gemensamma förfaranden för detta i så gott som alla landskap. I utredningen presenteras utöver dagens förfaranden även förslag på hur SMB-uppgifterna kunde organiseras vid NTM-centralerna samt utvecklingsförslag beträffande samarbete på landskapsnivå, utbildning och stödmaterial.</p>	
Nyckelord	SMB, miljökonsekvensbedömning, miljöbedömning, planer, program, närings-, trafik- och miljöcentral	
Finansiär/ uppdragsgivare	Miljöministeriet	
	ISBN 978-952-11-4393-9 (PDF)	ISSN 1796-170X (online)
	Sidantal 39	Språk Finska
		Offentlighet Offentlig
Beställningar/ distribution	Publikationen finns tillgänglig endast på internet: www.ym.fi/julkaisut	
Förläggare	Miljöministeriet	
Tryckeri/tryckningsort och -år	Helsingfors 2015	

DOCUMENTATION PAGE

<i>Publisher</i>	Ministry of the Environment Department of the Natural Environment		<i>Date</i> March 2015	
<i>Author(s)</i>	Tiina Jääskeläinen and Jorma Jantunen			
<i>Title of publication</i>	Suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi ELY-keskuksissa – SOVA-tehtävien hoitamisen nykytilanne ja kehittämistarpeet (Strategic Environmental Assessment of Official Plans and Programmes in the Regional ELY Centres – Current management of SEA tasks and developmental needs)			
<i>Publication series and number</i>	Reports of the Ministry of the Environment 10 2015			
<i>Theme of publication</i>				
<i>Parts of publication/ other project publications</i>				
<i>Abstract</i>	<p>The objective of the study was to map out how tasks carried out according to the Act on the Assessment of the Effects of Certain Plans and Programmes on the Environment (i.e. the Strategic Environmental Assessment Act for plans and programmes) are managed at Finland's regional Centres for Economic Development, Transport and the Environment. The report focuses on the quality and uniformity of the tasks between the regional centres, on the regional SEA cooperation and on the role of SEA in the preparation of plans and programmes. The information was collected from two questionnaires and complementary interviews that were conducted after a preliminary analysis of the questionnaires.</p> <p>Practices concerning SEA tasks within the regional centres were developed when the SEA law came into force in 1995 and those practices were amended in 2010 when the Regional Environment Centres were integrated into the new regional Centres for Economic Development, Transport and the Environment. Lack of resources is one of the most crucial challenges in the implementation of SEA tasks. In addition to resources directed specifically for SEA tasks, a common operational model would help in the organizing of SEA tasks.</p> <p>Although information on SEA tasks flows efficiently within most of the regional centres, some information gaps remain, especially between the centres' three areas of responsibility. Cooperation between the regional centres and the regional councils is close and information is exchanged according to mutual practices between parties, which may vary slightly between the regions. In addition to current SEA practices, the report briefly introduces some measures for developing the organisation of SEA practices at the regional centres, as well as measures for regional cooperation, SEA support and greater integration of SEA as a strategic planning tool into the preparation of plans and programmes.</p>			
<i>Keywords</i>	SEA, environmental impact assessment, environmental assessment, plans, programmes, regional Centre for Economic Development, Transport and the Environment			
<i>Financier/ commissioner</i>	Ministry of the Environment			
	ISBN 978-952-11-4393-9 (PDF)		ISSN 1796-170X (online)	
	<i>No. of pages</i> 39	<i>Language</i> Finnish	<i>Restrictions</i> For public use	
<i>For sale at/ distributor</i>	The publication is available on the internet: www.ym.fi/julkaisut			
<i>Financier of publication</i>	Ministry of the Environment			
<i>Printing place and year</i>	Helsinki 2015			

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

ISBN 978-952-11-4393-9 (PDF)
ISSN 1796-170X (verkkoj.)